

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۳۸

شماره چاپ:

۱۴۸۹

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۴/۱۱

نام دفتر:

مطالعات زیربنایی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۰۸۹۶-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۶/۱

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاحیه پروتکل مونترال در مورد مواد کاهنده لایه ازن

مصوب یازدهمین اجلاس اعضاء - پکن»

(۱۲-۸ آذرماه ۱۳۷۸ هجری شمسی برابر با ۲۹ نوامبر تا ۳ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی)

مقدمه

در مورد حفاظت از محیط زیست در سالیان اخیر معاهدات و پیمان‌های بین‌المللی متعددی در دستور کار کشورها قرار گرفته است. پروتکل مونترال از جمله این معاهدات محسوب می‌شود. ایران نیز به منظور دستیابی به اهداف پروتکل مذکور اقداماتی را انجام داده است. پروتکل مونترال در واقع درصدد تأسیس یک نظام کنترلی بر طبقات مختلف مواد شیمیایی - صنعتی است که مخرب لایه ازن هستند. نتیجه چنین کنترلی ممنوعیت تولید و استفاده تعدادی از این محصولات و همچنین وضع محدودیت‌های شدید برای بقیه محصولات می‌باشد. در این پروتکل محصولاتی تحت عنوان مواد کاهنده لایه ازن فهرست شده که تجارت آنها میان کشورهای عضو و غیرعضو پروتکل ممنوع شده است. همچنین پروتکل، ممنوعیت واردات کالاهایی را که از این‌گونه محصولات ساخته شده‌اند، ولی دارای محتوای مواد کاهنده لایه ازن نمی‌باشند، مجاز دانسته است. پس از تصویب پروتکل مونترال توسط کشورهای عضو (از جمله ایران) این پروتکل دارای اصلاحیه‌هایی بوده است که کلیه اصلاحیه‌ها توسط کشورهای عضو پذیرفته شده است. هم‌اکنون لایحه اصلاحیه پروتکل مونترال در مورد مواد کاهنده لایه ازن مصوب یازدهمین اجلاس اعضاء در پکن (به تاریخ ۸-۱۲ آذرماه ۱۳۷۸ هجری شمسی برابر با ۲۹ نوامبر تا ۳ دسامبر ۱۹۹۹) مشتمل بر سه بند در مجلس شورای اسلامی در دستور کار قرار گرفته است.

سوابق تصویب کنوانسیون وین، پروتکل مونترال و اصلاحیه آن

جمهوری اسلامی ایران با استناد به ابلاغیه (شماره ۱۱۰۱۹۴/ق/۴۳ مورخ ۱۳۶۸/۹/۲۸) مجلس شورای اسلامی در خصوص الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه ازن و ابلاغیه (شماره ۱۱۸۶۹۲/ق/۵۰ مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۶) مجلس شورای اسلامی، پروتکل مونترال که در مورد مواد کاهنده لایه ازن است را پذیرفت. سپس اصلاحیه لندن، مصوبه دومین جلسه اعضای پروتکل ۲۷-۲۹ ژوئن ۱۹۹۰ و اصلاحیه کپنهاگ مصوبه چهارمین جلسه اعضای پروتکل ۲۳-۲۵ نوامبر ۱۹۹۲ را به تصویب مجلس شورای اسلامی رسانده است. اصلاحیه مونترال مصوبه نهمین جلسه اعضای پروتکل ۱۵-۱۷ سپتامبر ۱۹۹۷ با استناد به ابلاغیه ۷۵۳-ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۹ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است. در این راستا، دفتر حفاظت لایه ازن به منظور تقویت توان دولت برای اجرای اثربخش اهداف و تحقق سیاست‌های اجرایی پروتکل مونترال در کشور و ضرورت اقدام برای نهادینه‌سازی فعالیت‌ها در یک چارچوب اداری و تشکیلاتی منسجم در سطوح سیاستگذاری، تصمیم‌گیری، اجرایی و نظارتی در سال ۱۳۷۲ تشکیل شد.

عملکرد و دستاوردهای تصویب پروژه‌های اجرایی برای حذف مصرف مواد مخرب لایه ازن تاکنون در بخش‌های مختلف مصرف‌کننده مواد مخرب لایه ازن در صنعت خصوصاً صنایع تولید یخچال و فریزر، تعمیرگاه‌های یخچال و کولر خودرو، تولید اسفنج، صنعت کشاورزی و صنایع مصرف‌کننده حلال‌های شیمیایی مخرب لایه ازن، مقادیر قابل ملاحظه‌ای از این مواد با توجه به تغییر خط تولید کارخانجات از طریق تجهیزات اهدایی پروتکل مونترال با کمک‌های مالی از صندوق چندجانبه پروتکل مونترال در پروژه‌های مصوب حذف شده است. در راستای انتقال تکنولوژی به داخل کشور و کمک‌های اهدایی به واحدهای مصرف‌کننده، ۱۳۵۸ واحد تولیدی و خدماتی به تجهیزات سازگار با لایه ازن تجهیز شده و در مجموع در پروژه‌های مصوب حدود ۷۱۴۰ تن مواد مخرب لایه ازن نیز حذف شده است.

اهداف اصلی اصلاحیه پکن مصوب ۲۹ نوامبر تا ۳ دسامبر ۱۹۹۹

۱. افزودن ماده جدید (بروموکلرومتان) به فهرست مواد تحت کنترل پروتکل،
۲. اتخاذ تدابیر کنترلی بیشتر برای تولید HCFCs^۱ در کشورهای تولیدکننده و نیز محدود نمودن - ممنوع کردن واردات و صادرات آنها از - به کشورهای غیرعضو پروتکل،
۳. ارائه آمار مصرف متیل بروماید به تفکیک بخش‌های قرنطینه و انبارداری به دبیرخانه پروتکل.

پروتکل مونترال و تعهدات کشور ایران

با توجه به تصویب کنوانسیون وین، تعهدات کشور جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از کشورهای عضو این کنوانسیون، مشتمل بر:

- همکاری از طریق مشاهدات، پژوهش و مبادله اطلاعات منظم جهت فهم بهتر و ارزیابی آثار فعالیت‌های انسان بر لایه ازن و آثار تغییرات لایه ازن بر سلامت انسان و محیط زیست،
- همکاری در زمینه‌های حقوقی، علمی و فنی مرتبط با حفاظت از لایه ازن برای تدوین اقدامات، رویه‌ها و ضوابط مورد توافق جهت اجرای مؤثر این کنوانسیون به‌منظور تصویب پروتکل‌ها و الحاقیه‌ها،
- تضمین جلوگیری از وارد آمدن زیان به محیط زیست کشور و مناطق خارج از محدوده صلاحیت ملی در اثر فعالیت‌های انجام گرفته در حیطه کنترل کشورهای عضو،
- همکاری در انتقال اطلاعات و دانش فنی در بین کشورهای عضو،
- و همکاری با ارگان‌های ذیربط و ذیصلاح بین‌المللی جهت اجرای مؤثر این کنوانسیون و پروتکل‌هایی که عضو آن می‌باشد.

همچنین با توجه به تصویب پروتکل مونترال، تعهدات کشور شامل:

- کاهش تدریجی و حذف تولید و مصرف مواد کاهنده لایه ازن طبق جدول زمانبندی پروتکل مونترال،
- تهیه و ارسال منظم و دوره‌ای گزارش میزان تولید و مصرف مواد کاهنده لایه ازن به دبیرخانه ازن و صندوق کمک‌های چندجانبه،
- و همکاری در بسط و گسترش فعالیت‌های مرتبط با تنویر آگاهی‌های عمومی و تبادل اطلاعات و تجربیات می‌باشد.

۱. بروموکلرومتان.

جمع‌بندی

این اصلاحیه سعی دارد تا با افزودن ماده جدید (بروموکلرومتان) به فهرست مواد تحت کنترل پروتکل، اتخاذ تدابیر کنترلی بیشتر برای تولید HCFCs در کشورهای تولیدکننده و نیز محدود نمودن - ممنوع کردن واردات و صادرات آنها از - به کشورهای غیرعضو پروتکل و ارائه آمار مصرف متیلبروماید به تفکیک بخش‌های قرنطینه و انبارداری به دبیرخانه پروتکل در جهت تحکیم الزامات حفاظت از لایه ازن و امکان تجارت این مواد توسط کشور را فراهم کند. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که موافقت با این اصلاحیه به نفع کشور خواهد بود و عدم پذیرش این لایحه پیامدهای اقتصادی را دربر خواهد داشت.

دلایل توجیهی جهت تصویب این اصلاحیه به شرح زیر است:

درخصوص بند «۱» - ایران تولیدکننده و مصرف‌کننده ماده بروموکلرومتان نمی‌باشد و عملاً تولید و مصرف آن از ژانویه ۲۰۰۲ میلادی ممنوع گردیده است.

درخصوص بند «۲» - ایران تولیدکننده مواد مخرب لایه ازن - هیدروکلروفلوروکربن‌ها نمی‌باشد و صنایع مربوطه برای تولیدات خود وابسته به سایر کشورها می‌باشند و ۱۶۵ کشور از جمله کشورهای تولیدکننده این مواد و همچنین از ۲۱ کشور واقع در منطقه جنوب و جنوب شرق آسیا و اقیانوسیه بجز ایران و نپال همگی این اصلاحیه را پذیرفته‌اند. از این رو با توجه به تعهدات این کشورها در قبال پروتکل مونترال و این اصلاحیه امکان تجارت این مواد با کشورهای غیرعضو در آینده امکانپذیر نمی‌باشد.

همچنین با پذیرش پروتکل مونترال و به‌منظور عدم خسارت به صنایع مربوطه برای واحدهای مصرف‌کننده فریون‌ها که فعالیت‌های خود را قبل از تیرماه ۱۳۷۴ آغاز کرده‌اند، با همکاری وزارت صنایع و معادن و تحت پروتکل مونترال به صورت اهدایی به تجهیزات سازگار با لایه ازن تجهیز شده‌اند و واحدهایی که بعد از تاریخ فوق‌الذکر نیز فعالیت خود را آغاز نموده‌اند، به عدم استفاده از مواد مخرب لایه ازن ملزم شده‌اند. در این چارچوب و از آنجا که تمرکز اصلی این اصلاحیه بر روی ماده هیدروکلروفلوروکربن‌ها می‌باشد اقدامات لازم به‌منظور ممنوعیت توسعه و احداث واحدهای جدید مبتنی بر هیدروکلروفلوروکربن‌ها از سال ۱۳۸۹ طبق برنامه زمانبندی اعمال شده است.

لذا با توجه به مطالب ذکر شده دفتر حفاظت لایه ازن با توجه به تصمیمات متخذه در کمیته ملی ازن و موافقت ارگان‌های ذیربط اقدام به اعمال سیستم سهمیه‌بندی واردات این مواد کرده است. از این رو، همسو با اجرای پروژه برنامه مدیریت حذف هیدروکلروفلوروکربن‌ها در کشور میزان واردات و مصرف این مواد نیز کنترل خواهد شد.